

NOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Beheersreglement 2016-2019 referentietaken van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek voor het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

1. SITUERING

Sinds 1 januari 2012 vervult het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) referentietaken voor het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE). De referentietaken werden met ingang van 1 januari 2012 tot en met 31 december 2015 geregeld via een beheersreglement dat als bijlage bij de beheersovereenkomst 2011-2015 van het ILVO werd gevoegd (VR 2012 1307 DOC.0745).

De concrete invulling van de referentietaken betreft de valorisatie van de technisch-wetenschappelijke kennis door het fungeren als kenniscentrum ten behoeve van specifieke noden van het beleidsdomein LNE op het vlak van onder andere vergunningen en vergunningsvoorwaarden, milieueffectrapportage, mestbeleid, ammoniakemissiearme stalsystemen en het beleid inzake luchtkwaliteit, natuur en klimaat.

Tot dusver werden er twee referentietaken onderscheiden:

- technisch-wetenschappelijke ondersteuning inzake luchtmissies bij landbouwactiviteiten;
- technisch-wetenschappelijke ondersteuning inzake duurzame productietechnieken in de landbouw.

Vanuit het beleidsdomein LNE bestaat de behoefte om de bestaande referentiewerking te verlengen met ingang van 1 januari 2016 en uit te breiden met:

- de toetreding van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) tot Referentietaak 1 in het kader van de technisch-wetenschappelijke ondersteuning van de Programmatorische Aanpak Stikstof (PAS), met een bijkomend budget;
- de toevoeging van een onderwerp binnen Referentietaak 2, met name de behandeling van restvloeistoffen van pesticiden, binnen het bestaande budget;
- de toevoeging van een nieuwe Referentietaak 3, namelijk gericht wetenschappelijk onderzoek inzake luchtmissies bij landbouwactiviteiten en duurzame productietechnieken voor de landbouw, met een bijkomend budget.

De referentiewerking van het ILVO wordt geregeld via een beheersreglement dat gaat als bijlage 1, met een looptijd van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2019.

De uitvoering van deze referentietaken is opgenomen in het ondernemingsplan van ILVO 2015-2019 en draagt op directe wijze bij tot de kerntaken van de Vlaamse overheid en sluiten tevens aan bij de basisopdrachten van het ILVO op het vlak van wetenschappelijk onderzoek en kennisoverdracht, met de waarborg dat het onderzoek ten goede komt aan de samenleving en dat de resultaten ervan op niet-exclusieve en niet-discriminatoire wijze verspreid worden. Daarom zijn de referentietaken niet te bestempelen als economische activiteiten, dit wil zeggen dat ze buiten een marktomgeving worden geplaatst. De uitsluiting van de Europese markt- en mededingingsregels wordt verder gewaarborgd

door het reglementair karakter van de omschreven referentietaken, de bewaking van de aanrekening aan totale kostprijs en de scheiding van rekeningen in de boekhouding.

2. UITBREIDING

Toetreding van ANB tot Referentietaak 1 in het kader van de technisch-wetenschappelijke ondersteuning van de PAS

Om de aantasting van de biodiversiteit tot stilstand te brengen, zijn er op Europees niveau algemene natuurdoelen vastgelegd. Om deze instandhoudingsdoelen (IHD) te behalen, vormt een te hoge stikstof-depositie in vele gevallen een belemmerende factor. De belangrijkste veroorzakers van de stikstof-belasting zijn landbouw, verkeer en transport en industrie. Het verlenen van vergunningen aan bedrijven die stikstof uitstoten, wordt moeilijk tot zelfs onmogelijk in de buurt van de speciale beschermingszones (SBZ). Om zowel de IHD te realiseren als de betrokken bedrijven nog een toekomst te geven, wordt een PAS opgesteld. Met dit programma wil de overheid de problematiek van de depositie van stikstof in de SBZ aanpakken aan de hand van brongerichte (aan de uitstootzijde) en effectgerichte maatregelen.

Vanuit de task force PAS werd onder andere de werkgroep emissiereductie landbouw opgericht. De werkgroep heeft als missie het identificeren en het evalueren van technieken voor ammoniakemissiereductie in de landbouw als bruikbaar instrument voor de sector en het beleid in het kader van de PAS. De hoofdactiviteiten van de werkgroep zijn (1) het inventariseren van bestaande technieken in binnen- en buitenland, (2) het identificeren en het opvolgen van nieuwe techniekontwikkelingen en (3) het evalueren van de technieken op vlak van efficiëntie en haalbaarheid. Deze werkgroep heeft nood aan wetenschappelijk-technische ondersteuning.

Indien een vergunningsplichtige activiteit, plan of programma een betekenisvolle aantasting van de IHD zou kunnen veroorzaken moet een passende beoordeling worden opgemaakt. Het ANB heeft een adviserende rol aangaande de passende beoordeling. Om deze beoordeling te kunnen uitvoeren voor veeteeltbedrijven, is informatie noodzakelijk over de ammoniakemissies die geproduceerd worden in bestaande en aangevraagde stallen en over de mogelijke reducerende technieken (zie de lijst van emissiearme stalsystemen en de PAS-lijst). Deze adviesrol heeft nood aan technisch-wetenschappelijke ondersteuning.

Gezien de nood aan technisch-wetenschappelijke ondersteuning inzake ammoniakemissies van veeteeltbedrijven en reducerende technieken treedt het ANB toe tot de referentiewerking (Referentietaak 1). Voor deze uitbreiding wordt jaarlijks een extra budget voorzien van 0,2 VTE (20 k€ per jaar).

Toevoeging van de behandeling van restvloeistoffen van pesticiden binnen Referentietaak 2

Sinds het besluit van de Vlaamse Regering van 7 juni 2013 tot wijziging van diverse besluiten inzake leefmilieu houdende omzetting van Europese richtlijnen en andere diverse wijzigingen (VLAREM-trein 2012) is een wetgevend kader voor inrichtingen voor de behandeling van restvloeistoffen van pesticiden voorhanden (rubrieken 2.3.2.f, 2.3.3.b en 5.6 met milieuvorwaarden in afdeling 5.5.2 van titel II van het VLAREM) en kunnen hiervoor milieuvergunningen verleend worden. Ter ondersteuning van de vergunningverlenende overheden werd een voorstel gelanceerd tot opmaak van een lijst met de aanvaarde zuiveringstechnieken of -toestellen voor de zuivering en de behandeling van restvloeistoffen van pesticiden. Technisch-wetenschappelijke ondersteuning in deze materie is noodzakelijk en wordt binnen de huidige Referentietaak 2 opgenomen.

De toevoeging van dit onderwerp binnen Referentietaak 2 heeft geen financiële implicaties.

Toevoeging van gericht wetenschappelijk onderzoek inzake luchtmissies bij landbouwactiviteiten en duurzame productietechnieken voor de landbouw als Referentietask 3

De uitvoering van onderzoeksactiviteiten anders dan literatuuronderzoek valt niet onder Referentietask 1 of Referentietask 2. De voorbije jaren is echter gebleken dat de nood aan onderzoek dat verder gaat dan literatuuronderzoek, onontbeerlijk is om specifieke kennisvelden in te kunnen vullen. Binnen deze task passen onder andere meetcampagnes voor de vaststelling van emissiefactoren van stalsystemen of meetcampagnes ter validatie van gehanteerde beleidsinstrumenten voor de inschatting van hindereffecten. Er is immers een dringende nood om de emissie-kengetallen van de verschillende diersoorten en stalsystemen te actualiseren. Correcte cijfers zijn nodig om een wetenschappelijk onderbouwd beleid op het vlak van geur en ammoniakemissies (PAS) te kunnen voeren.

Voor de uitvoering van Referentietask 3 wordt op het ILVO een meetploeg opgericht. Hiervoor wordt jaarlijks een budget voorzien voor de inzet van 2 VTE voor de technische uitvoering van de metingen en 0,3 VTE voor de technisch-wetenschappelijke ondersteuning en opvolging (230 k€ per jaar).

De uitvoering van deze referentietask wordt gecoördineerd door een stuurgroep met vertegenwoordigers van het departement LNE, de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) en het ANB. De stuurgroep maakt in overleg met het ILVO een protocol op om de financiële en inhoudelijke opvolging van de jaarlijkse werkprogramma's te verzekeren. In dit protocol en in dit werkprogramma worden, afhankelijk van de aard van de onderzoeksopdracht, afspraken gemaakt over:

- concrete onderwerpen van de referentietask;
- mijlpalen met timing;
- tussentijdse rapportering en evaluatie;
- inhoud en vormgeving van rapporten en verslagen;
- goedkeuring van rapporten en verslagen;
- eventuele publicaties.

3. BUDGETTAIRE WEERSLAG

De totale kostprijs van de referentietaken voor het ILVO (inclusief werking en overhead) bedraagt 315 k€ euro per jaar. De kosten worden volledig opgevangen binnen de beschikbare middelen van het beleidsdomein LNE.

Het advies van de Inspectie van Financiën van 7 december 2016 gaat als bijlage 2 en betreft volgende punten.

De Inspectie van Financiën betreurt dat het ontwerp van beheersreglement pas eind 2016 wordt voorgelegd waarbij het retroactief ingaat op 1 januari 2016. De reden hiervoor is voornamelijk dat de middelen voor de uitbreiding van de bestaande referentietaken pas werden voorzien op de begrotingsaanpassing 2016 die medio 2016 werd goedgekeurd, en het opportuun werd geacht het dossier voor de verderzetting van de bestaande referentietaken te koppelen aan de gewenste uitbreiding van de referentietaken.

De Inspectie van Financiën contesteert dat het beheersreglement budgetneutraal zou zijn. Hiermee werd alleen bedoeld dat de voorziene middelen voorzien werden op de begroting. In het dossier wordt duidelijk vermeld dat er inderdaad een verhoging van het budget wordt voorzien ten opzichte van de bestaande referentietaken. Voor alle duidelijkheid wordt de bepaling "budgetneutraal" geschrapt. De uitbreiding van de referentietaken wordt voorzien aangezien de noden voor de periode 2016-2019 onmogelijk konden worden opgevangen binnen het bestaand budget.

Bij de start van de referentietoek van het ILVO in 2012 was voorzien dat met het initiële budget van 70 k€ circa 0,7 VTE of 140 werkdagen van een wetenschappelijk onderzoeker konden gefinancierd worden, inclusief werkmiddelen en overhead. Het ging hierbij alleen om wetenschappelijke ondersteuning door desktoponderzoek. Deze tijdsbesteding zou ongeveer evenredig met de ingebrachte middelen worden verdeeld, namelijk 20 k€ vanuit de VLM voor ondersteuning van het beleid inzake mest en ammoniakemissies, 25 k€ vanuit het departement LNE voor ondersteuning van het milieuvergunningenbeleid en 25 k€ vanuit het departement LNE voor ondersteuning van het milieueffectrapporteringbeleid. Deze tijdsverdeling kon evenwel niet aangehouden worden gezien de grote noden inzake de PAS die zich in de looptijd 2012-2015 al hebben voorgedaan en die zich verderzetten in de periode 2016-2019.

Om de dringende opdrachten in het kader van de PAS te kunnen uitvoeren, zijn diverse voorziene taken opgeschoven en uiteindelijk niet uitgevoerd binnen de referentietoek ILVO 2012-2015, onder meer:

- Taak 1.1: Meettechnieken voor ammoniakemissie;
- Taak 2.2: Actualisatie emissiefactoren;
- Taak 3.1: Modellen om effecten te beoordelen;
- Taak 5.2: Opmaak nieuwe versie Bijlage II van het MB AEA stallen.

De beleidsmatige nood aan deze taken is nog steeds groot. Deze taken werden daarom geactualiseerd en opgenomen in de huidige Referentietoek 1 (2016-2019).

Het nieuwe onderwerp binnen Referentietoek 2 (de behandeling van restvloeistoffen van pesticiden) kan ingepast worden binnen het gedeelte desktopstudie. Rekening houdende met deze uitbreiding en met het feit dat door de dringende opdrachten in het kader van de PAS de initieel voorgestelde taken slechts voor een beperkt deel zijn uitgevoerd in de periode 2012-2015, was het niet mogelijk om binnen de bestaande opdracht (de huidige Referentietoek 1 en Referentietoek 2) budget vrij te maken voor de uitvoering van onderzoeksactiviteiten andere dan literatuuronderzoek. Dit verantwoordt de toevoeging van Referentietoek 3 (gericht wetenschappelijk onderzoek inzake luchtmissies bij landbouwactiviteiten en duurzame productietechnieken voor de landbouw).

De beleidsmatige noodzaak voor de oprichting van een meetploeg (Referentietoek 3) is de voorbije jaren herhaaldelijk gebleken, vermits de beschikbare internationale literatuurgegevens onvoldoende zijn om enerzijds een antwoord te bieden op de vragen in het kader van de PAS en anderzijds om toe te passen op de specifieke Vlaamse situatie (gebruikte stalsystemen, nageschakelde luchtbehandelingstechnieken enzovoort). De huidige Vlaamse emissiefactoren voor ammoniak en geur (varkenshouderij) dateren van begin jaren 90. Rekening houdend met de technologische evolutie in de sector en het feit dat deze emissiefactoren nu een veel groter belang hebben bij de adviesverlening van vergunningsaanvragen door landbouwbedrijven, is het noodzakelijk om met behulp van meetcampagnes de emissiefactoren van stalsystemen te herzien en om het reductiepotentieel van nageschakelde luchtbehandelingstechnieken te valideren.

Tot slot wordt tegemoet gekomen aan de vraag van de Inspectie van Financiën om in artikel 5 van het beheersreglement "binnen de perken van de jaarlijks goedgekeurde kredieten" toe te voegen.

Het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting van 22 december 2016 gaat als bijlage 3.

4. WEERSLAG OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap.

5. WEERSLAG OP DE LOKALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

6. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Het voorstel van beslissing betreft geen regelgeving en vereist dan ook geen wetgevingstechnisch en taalkundig advies en geen reguleringssimpactanalyse.

7. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist haar goedkeuring te hechten aan bovengenoemd Beheersreglement Referentietaken ILVO 2016-2019.

JOKE SCHAUVLIEGE
Vlaams minister van Omgeving,
Natuur en Landbouw